

Jona overwonnen door Gods barmhartigheid (XV)

Prediking over Jona 4: 9-11

‘Toen zeide God tot Jona: Is uw toorn billijk ontstoken over den wonderboom? En hij zeide: Billijk is mijn toorn ontstoken ter dood toe. En de HEERE zeide: Gij verschoont den wonderboom, aan welken gij niet hebt gearbeid, noch dien groot gemaakt; die in een nacht werd, en in een nacht verging; En Ik zou die grote stad Nineve niet verschonen? waarin veel meer dan honderd en twintig duizend mensen zijn, die geen onderscheid weten tussen hun rechterhand, en hun linkerhand; daartoe veel vee?’

Liturgie:

Psalm 73 : 11

Psalm 6 : 2

Jona 4

Psalm 86 : 3, 5, 8

Psalm 147 : 5

Psalm 36 : 2

Gemeente,

De laatste keer hebben wij stilgestaan bij het begin van het goddelijk onderricht aan de moedeloze en verbitterde Jona. Wij zagen, dat er niet alleen een dienst van het Woord Gods was *door* Jona, maar ook een dienst van het Woord Gods *aan* Jona! Immers hoe waar is het dat de verkondigers van het heilig Evangelie niet anders zijn dan stemmen die de levende God naar Zijn welbehagen wil gebruiken. Zelf willen zij vaak meer zijn. Jona was en is niet de enige, maar is een van de velen, die niet het eerste en laatste woord aan de Heere wilden laten, maar voor, tijdens of na het gesproken Godswoord ook hun eigen woord en mening wilden laten gelden. Met de uiterste barmhartigheid is de Heere omgegaan met Mozes en Jeremia en ook Jona.

Als op een onwillige ezel bindt God het Evangeliewoord over deze aarde. Daarin zien wij het volk Israël, maar ook de kerk van alle eeuwen. De plaats van de kerk op aarde is niet die van een binnenvetter, die alles voor zichzelf houdt, maar veeleer van een lamp, die licht verspreidt, van een stad, die boven op een berg ligt en daarom niet verborgen kan blijven. Dat is de gezindheid van Christus, die nooit meer heeft gezocht dan de raad en het welbehagen van de Vader en het heil van dwalende zielen. Die immer genoeg had aan het Woord des Vaders. Dat was Zijn spijs en drank. Die onvoorwaardelijke overgave was er alleen bij Hem. Waarom Hij ook onze hoogste Profeet en Leraar mag worden genoemd. Waarom Hij ook alle profeten in de schaduw stelt. Waarom ook de mukkende Jona een grote roep is naar de komst van Hem, die onvoorwaardelijk de gehoorzaamheid gebracht heeft aan de Vader. Wij verlieten Jona mopperend over de verdorde boom. Zijn beschutting tot verkwikking gegeven werd weer afgebroken. Als een kind zo blij was hij met het vertrek, dat de Heere voor hem maakte. Hij had helemaal niet in de gaten, dat de Heere bezig was hem goddelijk onderwijs te geven. Maar dat was nu al begonnen. ‘Is uw toorn billijk ontstoken over de wonderboom’, zo vraagt de Heere. En het antwoord luid: ‘Billijk is de toorn ontstoken tot de dood toe’. Ja, gemeente wanneer de Heere de as van uiterlijke voorspoed van ons hart afblaast en ons opnieuw in tegenheden brengt, dan komt er wel uit wat erin zit. Dan zijn wij gemelijk en toornig. Onbekwaam zijn we tot enig zaligmakend goed en geneigd tot alle kwaad. Jona was door het opschieten van de wonderboom niet genezen, maar integendeel was zijn kwaal onder een beetje verademing weer bedekt. Maar nu de zon op zijn hoofd blakert komt het oude verdriet en de oude teleurstelling over de gang van zaken over Ninevé weer boven.

Maar Gods lankmoedigheid over Jona is zeker niet minder groot dan over Ninevé. O zie de Heere uitgaan ook vandaag tot mensen, die verdriet hebben, die allerlei teleurstellingen hebben te verwerken, die slecht gehumeurd zijn. En de vraag is: Op wie bent u boos? Op de omstandigheden? Of richt deze zich soms op Mij, de God van de omstandigheden? Over wie heeft u te klagen? Over Mij soms? Och, gemeente laten wij het maar niet verbergen. Want heel veel ontstemming richt zich schijnbaar op mensen, maar in werkelijkheid richt het zich tegen God. Och, wat is het nodig, dat wij aan onze verlorenheid ontdekt worden en dat wij niet met de mond alleen, maar met het hart erkennen willen, dat wij niet een van de weldaden Gods verdiend hebben! Dat alles vrije *genade* is! Dat levert ons hart niet op. Ook Jona's hart niet. Kom zeg het eens: waarom twist uw hart met God? Wie heeft er ooit met God getwist en vrede gehad? Let wel dat de Heere hier een vraag herhaalt. Immers in het begin van dit hoofdstuk staat dezelfde vraag. Die had toen niet het gewenste gevolg. Dan kan de Heere niet anders doen dan de vraag herhalen. Zoals Hij ook nu de vraag herhaalt en zegt: nog altijd onbekeerd en nog altijd op uw eigen weg? O datzelfde steeds weer totdat u overwonnen wordt door zulke liefelijke vermaningen!

Jona zegt dat zijn toorn billijk ontstoken is tot de dood toe. Hij is een pruilend en mopperend kind, dat zijn zin niet kan krijgen en daarom maar zich neerwerpt op de grond. O die eigenliefde! De gecamoufleerde eigenliefde. Duizend en één argumenten zoeken ter verschoning, maar niet een deugd ervan! Tot het uiterste houdt hij vol: Hij wil gelijk hebben; Hij is op de goede weg; Hij weet het! Zijn toorn is zo groot dat ze is tot de dood toe. Dat is wat gemeente! Ziet u, dat er zo niets van de heerlijkheid van ons vlees over blijft? Ook niet van de heerlijkheid van de profeten Gods? Niets ook van die ouderlingen en godzalige mensen, waaraan u zich zo had vastgeklampt? Niets! Maar waarom toch? Moest een kind Gods dan niet zo of zo zijn? Jawel, maar om u en mij geheel op de ontferming Gods te werpen, vallen alle mensen ons in het leven zo tegen, dat u zich er verder wel voor eeuwig voor wachten zult om van de instrumenten uw afgoden te maken. 'Gij zijt mensen, maar Ik ben de Heere uw God'. Dat moet u leren. Heeft u dat al geleerd?

Maar *nu* gaat de Heere spreken! Hij doet dat op Zijn eigen goddelijke wijze. Teer ontfermend, beschamend, vernederend, verschonend! Nu was het genoeg. Nu grijpt Hij in. Zo kan de Heere het alleen. Zo doet niemand het! Uiterst geduldig, maar tegelijk krachtig en onwederstandelijk. Want waar de Heere spreekt, daar is ook de adem van Zijn Geest. Hij weet de woorden zo uitnemend in het hart te brengen, dat er tegelijk een kracht van uitgaat, die zelfs de schepping te boven gaat. Immers in de eerste morgenstond van de schepping sprak de Heere tot de vormloze stof, maar in de herschepping van de zondaars spreekt Hij tot weerbarstig vlees. Dat is een groot verschil gemeente. Waarmee overwint de Heere ons? Door Zijn Woord en Geest. Door Zijn liefde en beschaming en verbreking van ons hart en leven. Kent u die heerlijke overwinnende macht van de genade Gods? Hij is vandaag in de prediking aanwezig. Want de Heere is nog dezelfde.

Hoort wat de Heere zegt: 'Gij verschoont de wonderboom aan welk gij niet gearbeid hebt nog die groot gemaakt, die in een nacht werd en in een nacht verging'. Waarom verschoonde Jona de wonderboom? Uit eigenbelang! Hij had er plezier in. Hij had er gemak van. Eigenbelang is de drijfveer van ons van God losgemaakt leven. Eigenbelang daardoor wordt de wereld verteerd en uiteen gereten. Eigenbelang, daarmee wordt ons diepste zijn geopenbaard. Liefhebbers te zijn van zichzelf! Dat was Jona. Dat vinden wij bij onszelf. Als wij maar diep genoeg graven. Verder had hij er niet aan gedaan? Had hij soms die boom uit de aarde doen opschieten? Niets had hij eraan gedaan! Gemeente let erop! Hier is goddelijk onderwijs! Hier is de Heere bezig u en mijn Zijn recht te leren. Hij wijst op al Zijn gaven, die wij vaak vanzelfsprekend aanvaarden. Hebben wij gearbeid aan onze ouders? Heeft de Heere niet het recht hen te nemen? Hebben wij gearbeid aan onze gezondheid? Heeft de Heere niet het recht ze te nemen? God stelt altijd en overal eerst het recht. De Heere heeft het recht het te nemen wanneer Hij wil en hoe Hij wil. Hij is de Heere. Mag Hij niet met het Zijne, wat wij het onze noemen, doen naar Zijn welgevallen? O gemeente, dat is een les om te leren, altijd en overal. Geeft God het tot onze grootheid of tot onze eigen eer?

Hier ontvangt ons eigen ik een dolksteek. Want Gods eeuwige soevereiniteit is de dood aan onze zelfbeschikking. Hier is het Hij of wij in het middelpunt. Hier wordt Jona's *ik* geslacht door de liefde Gods, maar door het recht.

Het kon Jona eigenlijk weinig schelen over die boom, maar wel dat hij hem kwijt was. Gemeente, wat is het Woord des Heeren ontdekkend! Wat is het een lamp, die uw en mijn eigenliefde blootlegt. Hoor het en ik wilde dat ik het diep in ons aller ziel kon schrijven: 'Heb Ik niet het recht om met het Mijne te doen naar Mijn welbehagen?' Maar er is meer! Het was een boom, die in een nacht werd en in een nacht verging. Klein, nietig, vergankelijk. O gemeente wat vernederend! Want zie eens goed in de spiegel. Ziet u uw eigen beeld? Wat maakt u zich druk over het verlies van een boom of een plant of een dier of van allerlei gemakken in het leven. Maar waar is de bewogenheid over het verlies van uw ziel? Waar maakt u zich druk over o mens? Ziet u dan niet dat er zovelen hun eeuwig verderf tegengaan, naar wie u geen hand hebt uitgestoken? Gaat het u niet aan uw hart, dat de mens gaat naar zijn eeuwig huis? Of slaapt u zelf nog de slaap van de eeuwige dood? O die eigenliefde, dat maakt ze koud en verkillend voor anderen. Onbewogen! Druk hierover en daarover. Zonder u gaat het niet goed. O wat erg, wanneer een ander een slag treft. Dat is ook erg. Maar heeft u ooit te doen gekregen met het heil van uw eigen of ander leven? *Jona* die u bent! Nee, de foto uit Romeinen 3 blijft waar: 'Er is niemand, die verstandig is, er is niemand, die God zoekt. Allen zijn zij afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden; er is niemand, die goed doet, er is ook niet tot een toe. Hun keel is een geopend graf; met hun tongen plegen zij bedrog; slangenvensijn is onder hun lippen'.

Maar hoor al wat tot nu toe gezegd is, is er alleen om de pinnen vast te maken. En Ik zou die grote stad Ninevé niet verschonen? Het is duizelingwekkend. God *ziet de* mens! Hij ziet alle volkeren. Wie zijn wij? Klein als een insect in de tuin. Met een microscoop erbij. En *Ik*, zegt de Heere! Kijk nu eens naar Ninevé. O gemeente, het is als of Ninevé besproeid wordt met de tranen van God. Alsof er een vloed van erbarmen door het goddelijk wezen gaat en een samentrekking van de ingewanden van God over deze grote stad. Ik verschoon Ninevé. En het hart Gods schiet vol, boordevol! Hij kan haast niet verder. Een wenende Christus over Jeruzalem. Een wenende God over de wereldsteden. Kunt u dat begrijpen? Och of u nu nog bekende wat tot uw vrede dient, ook over de steden Rotterdam en Den Haag. Het is God aan het hart gegaan toen Rotterdam in vlammen opging. Het is God aan het hart gegaan, toen de steden van Duitsland in vlammen opgingen. Dat doet Hij niet zomaar. Dan is de maat vol. Dan hebben er tranen gevloeid. Maar het ergste was dat het voor Jeruzalem verborgen bleef en voor Ninevé open ging. Ninevé zag het. Zien wij het? Of is het ook voor onze ogen verborgen? Jona beschuldigde een goedertieren God van hardheid, maar was zelf een en al hardheid. Ja, dat zit ons in het bloed een ander te beschuldigen van dingen waar aan wij zelf het meest schuldig staan.

'En Ik zou de grote stad Ninevé niet verschonen?' Verschonen: Wat een kostelijk woord! Daarin ligt alles! Zijn toorn is voorbijgaan. Hij doet niet naar dat zij en u verdiend hebben. Hij is traag tot toorn. Hij is vol van goedertierenheid. Zijn lust is weldoen. O wat een miskennen van de Heere! Als u nog een goede gedachte hebt van u zelf, heeft u te weinig goede gedachten van de Heere. Hij is uiterst geduldig! Jona verschoont nog geen boom, maar de Heere verschoont een hele stad. In die stad zijn 120.000 kinderen... Het is alsof de Heere in de lorrenbak van Ninevé gaat zoeken naar het kostelijke. Wat het meest in aanmerking komt voor de verschoning. Uit het vuil van Ninevé delft de Heere op en zegt: Kijk nu eens. 120.000! Er is geen onderscheid. Kleuters. Zijn dan ook deze kinderen niet door Mij geschapen? Jawel, dat weet de Heere Zelf het best. Maar Hij ziet in deze kinderen nog niet de volgroeide boosheid en nog niet de uitbraak van zonden. Deze kinderen ware nog ontvankelijk voor het Woord. God zoekt die kleinen, die dommen, die armen, die onnozelen. De Heere zoekt wat verloren is. Hij zoekt waarnaar niemand zoekt. Daarover rommelen Zijn ingewanden van barmhartigheid of Hij ze nog sparen kan. Wat was nu die boom in vergelijking met deze stad? Het is alsof hier een voorspel wordt gehoord op het gebed van de Heere Jezus: 'Vader vergeef het hun want ze weten niet wat ze doen'.

Hier verschoont de Heere. Zoals Paulus op de Areopagus de wijzen van Athene aan het verstand probeert te brengen dat de Heere de tijden der onwetendheid heeft overgezien.

‘Daarbij veel vee’. Dat is toch wel het toppunt: *Vee!* Heeft God wat te doen met de dieren? Ja gemeente. God heeft ze geschapen. Ze hebben niet gezondigd. Toch lijden ze onder onze zonden. Het schepsel is om onze zonde aan de ijdelheid onderworpen. ‘Want het schepsel, als met opgestoken hoofd, verwacht de openbaring der kinderen Gods’. Het is waarlijk niet tot onze eer, dat er verenigingen moeten zijn tot de bescherming van de dieren. Wat hebben ze geleden. Wat lijden ze nog vaak. Staat er niet dat de rechtvaardige kent het leven zijner beesten? Nee, hier is geen goed woord gesproken voor de overdreven liefde van de mens tot het dier. Er zijn er die zuiniger op de dieren zijn dan op de mensen, er zijn er, die wel liefde tot de dieren hebben, maar geen liefde tot de mensen. Zijn er geen boeren die meer zorg hebben voor hun vee dan voor hun personeel? Maar dat alles daargelaten: God heeft liefde tot de dieren!

Gemeente, hoe ziet het hart Gods eruit? Dat kunt u hier lezen! God hoort het geroep der jonge raven. Er valt geen musje ter aarde zonder de wil van de hemelse Vader. Wie kent al de gedachten Gods over de wereld die in het boze ligt? Die Hij geschapen heeft en nog onderhoudt. Wat zit er in het Woord Gods? Een goudmijn! Net als in het heelal. De ene uitvinding na de andere wordt gevonden. Zijn wij met evenveel ijver bezig de Schrift te doorzoeken en in het hart Gods te zien als de Amerikanen bezig zijn hun achterstand ten aanzien van de kunstmaan in te halen? Het Woord Gods is ondoorgrondelijk en onuitputtelijk! Och, dat wij het biddend verstaan. Wat zit er toch in het hart van God voor de dieren, voor de wereldsteden, voor de slagvelden met de loopgraven, voor de schepen in de zee, voor de achterbuurten, voor de verdachte buurten, voor het schuim van de natie, voor de gevangenen! Hoe kijken wij naar onze tegenstanders die ons het leven verbitteren? En is het onze lust bij de zending de wil van God te kennen? Ik kan mijn God niet doorgronden! Daarom moet ik mij overgeven, volstrekt! Wij hebben het niet in eigen hand.

Jona is in de war. Een goed soldaat mag de trouw van zijn koning niet verdenken, ook al moet hij door een kogelregen heen, die de Koning zelf heeft geboden. Wie verstaat dat? Er was er slechts Een die Zich heeft prijsgegeven aan de zonde, de hel, het graf en de duivel. Uit Hem is de barmhartigheid! Bij ons niet. Er is geen gevoel, geen besef om mens noch dier. Daarom, een rijke beroeme zich niet in zijn rijkdom. Jona *zwijgt!* En dat is welsprekend! Daarin geeft hij antwoord! De Heere heeft overwonnen! Is dat ook ons voor de vrucht?

Amen

G. Boer, 1957